

[https://doi.org/10.58442/3041-1858-2025-34\(63\)-127-143](https://doi.org/10.58442/3041-1858-2025-34(63)-127-143)

УДК 159.9:316.46:364

Тягур Любомира Миронівна,

доктор філософії (PhD) у галузі

«Соціальні та поведінкові науки» (Психологія),

доцент кафедри психології та особистісного розвитку

Навчально-наукового інституту менеджменту та психології

ДЗВО «Університет менеджменту освіти».

Київ, Україна.

<https://orcid.org/0000-0001-5106-2920>

lyubomira107@gmail.com

КОГНІТИВНО-АФЕКТИВНА СКЛАДОВА МОДЕЛІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ДО ПАРТНЕРСТВА

Анотація. У статті здійснено теоретичне обґрунтування когнітивно-афективної складової як ключового структурного елементу моделі психологічної готовності фахівців соціальної сфери до партнерства на рівні громади. Актуальність дослідження зумовлена соціальними викликами, які вимагають від фахівців високої адаптивності, емоційної компетентності, когнітивної гнучкості та здатності до ефективної міжособистісної взаємодії в умовах міжсекторального співробітництва. Виокремлено, що саме когнітивно-афективна сфера дозволяє забезпечити баланс між емоційною стабільністю та здатністю до конструктивного прийняття рішень у стресових ситуаціях, що є визначальним для підтримки довіри, взаємоповаги та ефективної командної динаміки. У роботі проаналізовано сучасні наукові підходи до розуміння когнітивної та афективної складових у структурі професійної готовності, а також виокремлено ключові характеристики, що визначають її вплив на партнерську взаємодію: емоційну саморегуляцію, емпатію, рефлексивність, стресостійкість та емоційну відкритість. Теоретичною основою виступили положення когнітивної психології, теорії емоційного інтелекту, моделі психологічної безпеки та гнучкого управління. Запропонована авторська концептуалізація когнітивно-афективної складової психологічної готовності дозволяє глибше зрозуміти внутрішні механізми ефективної взаємодії фахівців у соціальному партнерстві. Модель акцентує увагу на важливості розвитку емоційної компетентності не як ізольованої риси, а як динамічного процесу, тісно пов'язаного з когнітивною рефлексією. Зазначено, що інтеграція

таких компонентів забезпечує не лише особистісну ефективність, а й підвищує якість міжінституційної взаємодії. Сформульовано перспективні напрями подальших емпіричних досліджень і практичного впровадження моделі у програмах професійного розвитку кадрів соціальної сфери.

Ключові слова: психологічна готовність; емоційна компетентність; когнітивна гнучкість; соціальне партнерство; Agile, командна взаємодія; психологічна безпека; емпатія; соціальна сфера; міжсекторальна співпраця.

ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми / Statement of the problem. У контексті реформування системи соціальних послуг та зміцнення територіальних громад, все більшої актуальності набуває здатність фахівців соціальної сфери ефективно функціонувати у партнерському полі. Це потребує не лише професійних компетентностей, а й високого рівня психологічної готовності до взаємодії в умовах змін. У цьому контексті саме когнітивно-афективна складова готовності визначає здатність фахівця розуміти, адаптувати та ефективно реалізовувати свою роль у команді, підтримуючи партнерство на основі довіри, емпатії, рефлексії та раціонального мислення.

Попри активне впровадження нових управлінських моделей, зокрема Agile-підходів, у сферу публічного адміністрування, психологічні механізми, що забезпечують адаптивність фахівця до командної взаємодії та швидких змін, залишаються фрагментарно вивченими. Зокрема, недостатньо окреслено, як когнітивна гнучкість, емоційна саморегуляція, емпатія та емоційна безпека впливають на здатність фахівця соціальної сфери до побудови продуктивних партнерств у складних соціальних умовах.

Більше того, сучасні дослідження вказують, що емоційний інтелект, психологічна безпека та міжкультурна чутливість є ключовими у забезпеченні адаптивності, резильєнтності та професійної стійкості фахівців у складних і динамічних середовищах. Саме тому актуальним стає системне наукове вивчення когнітивно-афективної складової як інтегрального елементу моделі психологічної готовності фахівців соціальної сфери до партнерства на рівні громади.

Аналіз (основних) останніх досліджень і публікацій / Analysis of (major) recent research and publications. У сучасному науковому дискурсі зростає інтерес до проблеми формування психологічної готовності фахівців соціальної сфери до партнерської взаємодії в умовах змін. Серед ключових

напрямів, що окреслюють цю проблематику, слід виокремити когнітивні й афективні аспекти особистісної адаптації, а також емоційно-соціальні передумови ефективної командної взаємодії.

Окремі автори розглядають когнітивно-афективні процеси як центральну ланку психологічної готовності до складних форм міжособистісної та професійної взаємодії. Зокрема, у дослідженні M. Westhoff, S. Heshmati, B. Siepe et al. показано, що психологічна гнучкість, що включає когнітивну та афективну регуляцію, визначає рівень адаптивності індивіда до змін та соціальної взаємодії у складних умовах. Автори доводять, що емоційна ригідність і когнітивна фіксація є факторами ризику у формуванні партнерських зв'язків [1].

Подібні висновки містяться у роботі Н. Huang, Н. Kou, де концепція когнітивно-афективної інтеграції застосовується до аналізу професійної адаптації в умовах високого рівня стресу. Автори вказують, що саме поєднання емоційної саморегуляції та раціонального переосмислення дозволяє зберігати професійну ефективність і стійкість [2].

У дослідженні Т.-У. Naqash, F. Chaouki розглянуто когнітивно-емоційні механізми соціальної адаптації в контексті міжособистісної взаємодії. Визначено, що ефективна адаптація передбачає наявність чітких когнітивних схем взаємодії, соціального інтелекту та емоційної відкритості [3].

Когнітивно-афективна модель організаційної комунікації була запропонована Dov Te'eni, який наголосив на необхідності інтеграції когнітивних уявлень і емоційних реакцій для досягнення ефективної міжособистісної взаємодії в організаційному середовищі. У своїй праці «Огляд: Когнітивно-афективна модель організаційної комунікації для її проектування» автор глибоко аналізує, як емоції впливають на процеси сприйняття, інтерпретації та прийняття рішень [4]. Запропонована модель є релевантною для дослідження психологічної готовності фахівців соціальної сфери до партнерства, адже підкреслює важливість емоційно-когнітивної узгодженості у професійній взаємодії.

Дослідження М. Ahmad, в якому зосереджено увагу на ролі емоційної безпеки та довіри у великих мультикультурних командах, засвідчує, що афективна стабільність, емоційний інтелект і взаємна підтримка сприяють зниженню тривожності в умовах невизначеності та сприяють формуванню готовності до партнерства [5].

Окреме місце посідає дослідження «Когнітивні, емоційні та соціальні фактори, що сприяють психосоціальній адаптації: дослідження латентних профілів у людей, які живуть у соціально вразливих умовах», в якому автори демонструють, що сукупна дія когнітивної гнучкості, афективної стійкості

та соціальних навичок визначає рівень загальної професійної адаптації. Результати дослідження підкреслюють, що саме когнітивно-афективна інтеграція дозволяє фахівцю успішно функціонувати у змінному середовищі [6].

У статті А. Alami, М. Zahedi, О. Krancher досліджується роль психологічної безпеки в забезпеченні якості командної взаємодії в гнучких (Agile) командах. Автори доводять, що саме емоційна безпека, довіра між членами команди та відкритість до помилок формують основу для високоефективної співпраці та сприяють адаптації в умовах динамічних змін [7]. Подібну тезу про важливість психологічної безпеки в мультикультурних організаційних середовищах висловлюють також S. Thorgren, Е. Caiman, які розглядають її як ключову умову впровадження Agile-підходів у міжнародних командах. Їхнє дослідження підкреслює, що відкритість до зворотного зв'язку, емоційна підтримка та міжособистісна довіра є важливими чинниками успішної колективної адаптації до змін [8].

Незважаючи на наявність досліджень, які фрагментарно висвітлюють когнітивні чи афективні компоненти готовності до партнерства, інтегрована когнітивно-афективна модель, орієнтована на фахівців соціальної сфери, поки що залишається недостатньо розробленою. Виявлено прогалини у розумінні того, як саме когнітивна рефлексія, емоційна зрілість, соціальний інтелект і психологічна гнучкість взаємодіють між собою в процесі формування готовності до партнерства на рівні громади.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Метою статті є теоретичне обґрунтування та концептуалізація когнітивно-афективної складової як структурного компонента моделі психологічної готовності фахівців соціальної сфери до партнерства, з урахуванням сучасних підходів до емоційної компетентності, когнітивної гнучкості, психологічної безпеки та контексту командної взаємодії в умовах соціальних змін і міжсекторальної співпраці на рівні громади.

Для досягнення поставленої мети визначено такі наукові **завдання**:

1. Проаналізувати сучасні наукові підходи до визначення когнітивної, афективної та когнітивно-афективної регуляції у структурі професійної готовності особистості.

2. Окреслити психологічний зміст когнітивно-афективної складової, виділивши її ключові характеристики (когнітивна гнучкість, емоційна регуляція, емпатія, рефлексивність, тощо) в контексті соціально-професійної взаємодії.

3. Узагальнити результати емпіричних досліджень щодо ролі когнітивно-афективних факторів у підвищенні ефективності партнерства, міжособистісної довіри та командної взаємодії.

4. Встановити взаємозв'язки між когнітивно-афективною сферою та психологічною готовністю до партнерства, з урахуванням вимог динамічного соціального середовища та принципів гнучких управлінських підходів (Agile, resilient leadership).

5. Розробити теоретичну модель когнітивно-афективної складової у структурі психологічної готовності фахівців соціальної сфери до партнерської взаємодії в межах громади.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ / THEORETICAL FRAMEWORK

Теоретичне підґрунтя дослідження психологічної готовності фахівців соціальної сфери до партнерства ґрунтується на поєднанні підходів, що охоплюють когнітивні, афективні та організаційно-поведінкові концепції. Центральним елементом є розуміння когнітивно-афективної взаємодії як ключової передумови ефективної командної та партнерської діяльності в умовах соціальних змін.

Базову основу становить когнітивно-афективна модель, представлена у праці Dov Te'eni [4], де автор обґрунтовує важливість інтеграції когнітивних уявлень та емоційних реакцій у процесі організаційної комунікації. У дослідженні наголошується, що ефективна взаємодія в організаційному середовищі можлива лише за умови урахування впливу емоцій на сприйняття інформації, прийняття рішень та побудову міжособистісної довіри. Ця модель виступає концептуальною основою для аналізу психологічної готовності фахівців до партнерської взаємодії в умовах соціальних змін, зокрема в соціальній сфері.

У межах когнітивного підходу ключове значення має когнітивна гнучкість, що визначає здатність фахівця адаптувати ментальні стратегії у відповідь на динамічні соціальні умови. У роботі M. Westhoff, S. Heshmati, B. Siepe et al. ця характеристика описується як критично важлива для адаптивності в умовах невизначеності, що цілком корелює зі специфікою професійної діяльності соціального працівника [1].

Афективна складова представлена категоріями емоційної регуляції, емпатії та емоційної відкритості. У дослідженні М. Весоловської та В. Карковської доводиться, що емоційна компетентність є одним із ключових ресурсів подолання професійного стресу в соціальній сфері, а також чинником формування міжособистісної довіри [9].

У дослідженні Л. Головки, В. Худинець, Т. Головки [10] акцентовано увагу на значенні міжмуніципального партнерства, соціальної згуртованості та довіри у процесах розвитку територіальних громад. Автори підкреслюють роль проектної діяльності в активізації взаємодії між місцевим населенням, владою, бізнесом та міжнародними організаціями, що, у свою чергу, сприяє підвищенню ініціативності, самоорганізації та інтеграційного потенціалу громади. Хоча безпосередньо не аналізується когнітивно-афективна природа професійної готовності, емпіричні дані вказують на важливість таких чинників, як довіра, залученість і спільна відповідальність, що можуть опосередковано впливати на розвиток партнерської готовності фахівців соціальної сфери в умовах соціальних змін.

Поняття психологічної безпеки в командній взаємодії розкривається у працях А. Alami, М. Zahedi, О. Krancher [7] та S. Thorgren, Е. Caiman [8]. Згідно з цими авторами, атмосфера довіри, відкритості та підтримки є необхідною умовою для продуктивної командної роботи, особливо в умовах впровадження гнучких управлінських підходів, таких як Agile.

У контексті гнучких управлінських підходів, психологічна безпека та емоційна стабільність розглядаються як ключові фактори ефективної взаємодії в мультикультурних командах. Ці положення, окреслені в дослідженні М. Ahmad, підтверджують актуальність когнітивно-афективного підходу у моделюванні партнерської готовності фахівців соціальної сфери [5].

Таким чином, теоретичні основи дослідження дозволяють концептуалізувати когнітивно-афективну складову як ключову ланку у формуванні психологічної готовності фахівців соціальної сфери до партнерської взаємодії в умовах високої соціальної складності та динаміки.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH METHODS

Дослідження має теоретико-концептуальний характер і спрямоване на систематизацію наукових підходів до когнітивно-афективної складової психологічної готовності фахівців соціальної сфери до партнерства. Методологічну основу становлять загальнонаукові методи аналізу, синтезу, індукції, дедукції, порівняння та узагальнення.

У процесі дослідження було здійснено: теоретичний аналіз наукових джерел із психології, соціальної роботи, публічного управління, які стосуються когнітивної гнучкості, емоційної регуляції, психологічної безпеки та партнерської взаємодії; структурно-функціональний аналіз понять «когнітивно-афективна складова», «готовність до партнерства», «психологічна адаптивність», що дозволило виявити ключові

характеристики цього феномену; контент-аналіз сучасних емпіричних досліджень, що підтверджують вплив когнітивно-афективних процесів на ефективність професійної діяльності в команді; системне узагальнення підходів до моделювання психологічної готовності у міждисциплінарному середовищі, зокрема в умовах соціальних змін і міжсекторальної взаємодії.

Оцінка релевантних концепцій здійснювалася за такими критеріями: інтегрованість когнітивного та афективного компонентів; наявність зв'язку з професійною поведінкою у соціальному середовищі; практична застосовність у контексті партнерства на рівні громади; міждисциплінарна валідність.

Таким чином, обрані методи дали змогу здійснити цілісну концептуалізацію досліджуваного феномена на перетині психології, соціології та публічного управління.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH RESULTS

Формування психологічної готовності фахівців соціальної сфери до партнерської взаємодії ґрунтується на комплексному розумінні механізмів когнітивно-афективної регуляції особистості. Відповідно до сучасних підходів, ефективна професійна поведінка в соціальній сфері можлива лише за умови синхронізації когнітивних процесів (осмислення, рефлексії, прийняття рішень) із афективними (емоційна стабільність, емпатія, емоційна саморегуляція).

У рамках когнітивного підходу ключовими аспектами є когнітивна гнучкість, стилі мислення та здатність до обробки соціально значущої інформації. Класична когнітивна модель S. Hofmann, G. Asmundson, A. Beck розглядає автоматизовані мисленнєві схеми як детермінанти емоційних реакцій, що актуально і в професійній діяльності соціального спрямування [11]. Розширення цього підходу у сучасних дослідженнях [1] підтвердило роль когнітивної гнучкості як чинника адаптивності в динамічному соціальному середовищі.

Паралельно з цим, афективна складова включає здатність до емоційної регуляції, емпатії, емоційної відкритості та стійкості. Емоційний інтелект у такому контексті трактується як важливий ресурс для подолання професійного стресу та збереження ефективної міжособистісної взаємодії [9]. Саме він дозволяє соціальним працівникам підтримувати емоційний баланс під час роботи з уразливими групами населення.

Інтеграція когнітивного та афективного компонентів знаходить теоретичне обґрунтування у когнітивно-афективних моделях організаційної поведінки. Зокрема, Dov Te'eni підкреслює, що лише

поєднання емоційного реагування з раціональною обробкою інформації забезпечує адаптивність і гнучкість поведінки в організаційному контексті, що критично важливо для партнерських практик [4].

У контексті професійної діяльності соціального спрямування когнітивно-афективна складова психологічної готовності трактується як інтегральне психічне утворення, що забезпечує особистісну ефективність, здатність до взаємодії та адаптацію в умовах соціальних трансформацій. Вона включає не лише інтелектуальну рефлексію, а й глибинне розуміння інших, що створює умови до емпатійного ставлення, толерантності та відкритості до співпраці [10].

Таким чином, когнітивно-афективний підхід формує наукове підґрунтя для побудови структурної моделі психологічної готовності фахівця до партнерства, яка поєднує аналітичність, рефлексивність та емоційно-комунікативну компетентність.

Аналіз сучасних міждисциплінарних підходів дає підстави стверджувати, що когнітивно-афективна складова психологічної готовності фахівців соціальної сфери до партнерства має складну внутрішню структуру. Узагальнення наукових джерел дозволило виокремити ключові складові, які взаємопов'язані та взаємодоповнюють один одного у професійній діяльності: когнітивна гнучкість, рефлексивність і самосвідомість, емоційна регуляція і стабільність, емпатія та соціальна чутливість та психологічна безпека як умова відкритого партнерства.

Когнітивна гнучкість визначає здатність фахівця швидко перебудовувати ментальні моделі, адаптувати способи мислення до нових обставин, формувати альтернативні погляди на соціальні ситуації. Як зазначають M. Westhoff, S. Heshmati, B. Siepe et al. [1], когнітивна гнучкість відіграє провідну роль в адаптаційній поведінці, сприяє зниженню впливу стресу та підвищує якість прийняття рішень. Водночас концепція *resilient agility* (стійка гнучкість), запропонована L. Prieto; M. Talukder [12], вказує на необхідність поєднання гнучкості мислення з психологічною стійкістю для забезпечення професійної ефективності в умовах невизначеності.

Розвинена рефлексія дозволяє фахівцю усвідомлювати власні дії, емоції, установки й адаптувати їх відповідно до соціального контексту. Згідно з M. Ahmad [5], саме рефлексивність виступає предиктором ефективної командної взаємодії в умовах психологічної безпеки, сприяючи формуванню відкритого партнерства та відповідальності за спільні результати.

Здатність до емоційного самоконтролю, підтримання емоційної рівноваги в конфліктних ситуаціях, а також подолання професійного вигорання – є критично важливими в діяльності фахівців соціальної сфери. У дослідженні М. Весоловської та В. Карковської [9] підкреслюється, що емоційна регуляція є визначальним фактором профілактики стресових розладів та збереження професійної мотивації.

Компоненти соціальної перцепції. Такі як емпатія, активне слухання, здатність до співпереживання, сприяють побудові довірливих відносин з партнерами, клієнтами, представниками громади. У дослідженні Л. Головки, В. Худинець, & Т. Головки, [10] підкреслюється, що саме орієнтація на співрозмовника, емоційна відкритість і культура діалогу виступають основою для налагодження партнерської взаємодії в соціальній роботі.

У дослідженнях А. Alami, М. Zahedi & О. Krancher [7] психологічна безпека трактується як відчуття захищеності, відкритості до зворотного зв'язку, свободи висловлювати ідеї без страху осуду. Такий емоційний клімат є основою для конструктивної командної взаємодії та формування довіри у партнерських відносинах. У соціальному середовищі це дозволяє налагоджувати ефективну співпрацю між різними суб'єктами громади, включаючи місцеву владу, неурядові організації (НУО), благодійні фонди та цільові групи населення.

Таким чином, когнітивно-афективна складова психологічної готовності фахівця до партнерської взаємодії не є однорідною, а виконує комплекс взаємопов'язаних функцій, які забезпечують її інтеграцію в цілісну професійну поведінку. Її функціонування проявляється у процесах прийняття рішень, міжособистісної взаємодії, адаптації до змін і формування внутрішньої мотивації до співпраці. У межах теоретичного аналізу було виокремлено чотири ключові функції цієї складової: інтегративна, регулятивні, адаптивна, мотивуюча.

Інтегративна функція полягає в гармонійному поєднанні емоційної чутливості та когнітивної складової свідомості. Завдяки цьому формується здатність сприймати соціальні ситуації не лише через призму логічного аналізу, а й з урахуванням емоційного контексту, що сприяє формуванню зрілих, зважених рішень. У межах когнітивно-афективної моделі організаційної поведінки, запропонованої Dov Te'eni [4], підкреслюється, що саме інтеграція емоційної реактивності з когнітивною оцінкою інформації забезпечує узгодженість дій та міжособистісну ефективність у команді.

Регулятивна функція реалізується через здатність особистості управляти власними емоційними реакціями, зокрема в умовах напруженого соціального середовища або конфліктної взаємодії. Як зазначають

М. Весоловська та В. Карковська [9], емоційна регуляція виступає запобіжником професійного вигорання та знижує рівень дезадаптації, сприяючи збереженню емоційної рівноваги навіть у складних умовах.

Адаптивна функція відображає здатність особистості гнучко реагувати на динамічні зміни соціального контексту та трансформувати поведінкові стратегії відповідно до нових викликів партнерства. У дослідженні L. Prieto; M. Talukder [12] запропонована концепція *resilient agility* (стійка гнучкість) як поєднання когнітивної пластичності та емоційної стійкості, що створює основу для успішного функціонування в умовах невизначеності й турбулентності.

Мотивуюча функція розкриває роль когнітивно-афективної складової у формуванні внутрішніх мотиваційних детермінант до партнерської взаємодії. М. Ahmad [5] підкреслює, що саме через емоційно забарвлене усвідомлення цінності взаємодії, взаємопідтримки та командної цілі формується особистісна установка на залучення в партнерські практики.

Загалом ці функції не лише забезпечують глибше розуміння ролі когнітивно-афективної складової у структурі психологічної готовності, а й дозволяють розглядати її як функціональний механізм, що підтримує сталість професійної поведінки фахівця у динамічному соціальному середовищі.

На підставі системного аналізу сучасної наукової літератури та концептуальних підходів до розуміння когнітивно-афективної регуляції, сформовано узагальнену теоретичну модель когнітивно-афективної складової психологічної готовності до партнерства у професійній діяльності фахівців соціальної сфери. Модель відображає міжкомпонентну інтеграцію когнітивних та емоційних ресурсів особистості, що забезпечують ефективну міжособистісну взаємодію, адаптивність та професійну зрілість у контексті соціального партнерства.

Модель включає п'ять основних взаємопов'язаних компонентів, які обґрунтовано у попередньому теоретичному аналізі: когнітивна гнучкість – забезпечує перебудову мислення та ефективно вирішення нестандартних ситуацій [1], [12]; рефлексивність і самосвідомість – дозволяють особистості оцінювати власні наміри, дії й установки у контексті спільної діяльності [5]; емоційна регуляція і стабільність – підтримують конструктивне функціонування в умовах стресу й соціального напруження [9]; емпатія та соціальна чутливість – сприяють глибокому розумінню партнера, формуванню довіри та відкритості у спілкуванні [10]; психологічна безпека – створює умови для прийняття нових ідей, зниження тривожності й вільного висловлення думок у команді [7], [8].

У моделі пропонується розглядати ці компоненти не ізольовано, а як взаємозалежні системоутворювальні елементи. Когнітивна гнучкість тісно пов'язана з рефлексивністю, формуючи аналітичну основу саморегуляції. Емоційна стабільність взаємодіє з психологічною безпекою, створюючи внутрішню впевненість у партнерській взаємодії. Емпатія поєднує когнітивний аналіз та емоційні співпереживання, формуючи повноцінний партнерський контакт.

Таким чином, модель має інтегративний характер, оскільки забезпечує поєднання когнітивних механізмів обробки соціальної інформації з афективною чутливістю до міжособистісних сигналів. Ця структура формує основу психологічної готовності фахівця до конструктивної, відповідальної та емоційно врівноваженої взаємодії в громаді.

Формування й розвиток когнітивно-афективної складової психологічної готовності фахівців соціальної сфери до партнерської взаємодії зумовлюється низкою особистісних, професійних та соціокультурних чинників. Згідно з теоретичними та емпіричними дослідженнями, ефективне посилення цієї складової можливе за наявності певних умов, що створюють сприятливе середовище для інтеграції когнітивних і емоційних ресурсів особистості.

Дослідження [5], [7], [8] підтверджують, що одним із базових чинників розвитку когнітивно-афективної регуляції є атмосфера психологічної безпеки. Вона створює передумови для відкритого обміну думками, прийняття помилок як зони зростання, підвищення саморефлексії й емоційної відкритості в міжособистісній взаємодії.

Інституційне та освітнє середовище, що сприяє розвитку метакогнітивних навичок, дозволяє фахівцям розвивати рефлексивність, критичне мислення та самосвідомість. Програми професійного розвитку, що включають супервізію, коучинг або емоційно-когнітивні тренінги, значно підвищують здатність до інтеграції розумових і афективних процесів [5].

Розвиток партнерства в громаді передбачає участь у спільних проектах з представниками різних соціальних інститутів. Це створює умови для практичного застосування емпатії, адаптивності, емоційної регуляції та розширює соціальний досвід, стимулюючи когнітивну гнучкість [1], [10].

На мікрорівні важливою умовою розвитку є наявність довірливого професійного оточення, у якому вітається командна робота, взаємна підтримка, обмін досвідом. За даними Dov Te'eni [4], саме такі умови активізують когнітивно-афективні процеси, пов'язані з прийняттям рішень, відповідальністю та емоційною стабільністю.

Індивідуальна психологічна підтримка, групові заняття з розвитку емоційного інтелекту та стресостійкості створюють простір для усвідомлення й оптимізації власних реакцій у міжособистісній сфері. Праці М. Весоловської, В. Карковської [9] доводять ефективність таких підходів у подоланні професійного виснаження та зміцненні емоційної стійкості.

Таким чином, розвиток когнітивно-афективної складової є багаторівневим процесом, що вимагає одночасного врахування особистісних ресурсів, професійного контексту та соціально-психологічного клімату. Створення сприятливих умов у цих напрямках є запорукою формування цілісної психологічної готовності до ефективного партнерства.

ВИСНОВКИ / CONCLUSIONS

У результаті проведеного теоретичного аналізу сформульовано концептуальні засади когнітивно-афективної складової психологічної готовності фахівців соціальної сфери до партнерства. Встановлено, що ця складова виконує системоутворювальну роль у забезпеченні готовності до ефективної міжособистісної взаємодії, що особливо актуально в умовах соціальної турбулентності та зростання значущості міжінституційного партнерства в громаді.

Основними компонентами когнітивно-афективної складової є когнітивна гнучкість, рефлексивність, емоційна регуляція, емпатія та психологічна безпека. Ці елементи взаємопов'язані між собою й виконують такі функції: інтегративну (поєднання мислення та емоцій), регулятивну (управління емоційними станами у взаємодії), адаптивну (реагування на динамічні зміни) та мотивувальну (внутрішня установка на співпрацю).

Запропонована теоретична модель когнітивно-афективної складової відображає цілісну структуру внутрішніх механізмів, що підтримують професійну готовність до партнерської діяльності. Її зміст узгоджується з сучасними підходами до розуміння інтеграції когнітивного й емоційного у професійному функціонуванні, що підтверджується міждисциплінарними дослідженнями у сфері психології, організаційної поведінки та соціальної роботи.

Таким чином, когнітивно-афективна складова розглядається як ключовий ресурс психологічної підтримки фахівця в соціальному партнерстві, що формує передумови для конструктивного діалогу, довіри та емоційної стійкості в умовах командної взаємодії.

Перспективи подальших досліджень у цьому напрямі / Prospects for further research in this direction. З урахуванням теоретичних

результатів дослідження та актуальності теми формування психологічної готовності до партнерства у фахівців соціальної сфери, перспективи подальших наукових розвідок окреслюються у кількох напрямках:

1. Операціоналізація моделі когнітивно-афективної складової. Доцільним є створення психодіагностичних методик, які дозволять кількісно вимірювати рівень розвитку кожного з компонентів моделі – когнітивної гнучкості, емоційної регуляції, емпатії, рефлексивності та переживання психологічної безпеки.

2. Емпіричне дослідження взаємозв'язків між компонентами моделі. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на вивчення функціональних зв'язків і впливів між когнітивними й афективними факторами готовності до партнерської взаємодії, зокрема в умовах соціального стресу, змін або кризових ситуацій.

3. Апробація моделі в контексті різних професійних середовищ. Перспективним є порівняльний аналіз проявів когнітивно-афективної регуляції у представників різних сфер соціальної взаємодії – соціальних працівників, педагогів, медичних працівників, психологів – з метою виявлення специфічних професійних маркерів.

4. Розробка програм психологічної підготовки та інтервенцій. Отримані теоретичні дані можуть стати основою для створення практичних тренінгових або освітніх програм, спрямованих на розвиток ключових компетентностей у сфері партнерської взаємодії, включаючи емоційний інтелект, когнітивну гнучкість та рефлексивність.

5. Вивчення впливу соціального контексту на динаміку готовності. Особливу увагу варто приділити дослідженню того, як організаційна культура, управлінські стилі, мікроклімат у колективах і політика у сфері соціальних послуг впливають на формування чи гальмування когнітивно-афективних процесів.

Ці перспективи відкривають широкі можливості для подальшої розробки науково обґрунтованих підходів до підготовки фахівців, здатних до гнучкої, емоційно стабільної й відповідальної взаємодії в умовах партнерства в громаді.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES

- [1] M. Westhoff, S. Heshmati, B. Siepe, et al., «Psychological flexibility and cognitive-affective processes in young adults' daily lives», Scientific Reports, vol. 14, Art. no. 8182, 2024. <https://doi.org/10.1038/s41598-024-58598-3>

- [2] H. Huang, H. Kou, «Learning agility, self-efficacy, and resilience as pathways to mental health in higher education: insights from a mixed-methods study», *Frontiers in Psychology*, vol. 16, Art. no. 1528066, 2025. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1528066>
- [3] T.-Y. Naqach, F. Chaouki, «Exploring the power of psychological empowerment in boosting workforce agility in SMEs», *International Journal of Accounting, Finance, Auditing, Management and Economics*, vol. 4, no. 5-2, pp. 1–21, 2023. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8388142>
- [4] D. Te'eni, «A Cognitive-Affective Model Of Organizational Communication For Designing IT», *MIS Quarterly*, vol. 25, no. 2, pp. 251–312, 2001. <https://doi.org/10.2307/3250931>
- [5] M. Ahmad, «Strengthening Large-Scale Agile Teams: The Interplay of High-Quality Relationships, Psychological Safety, and Learning From Failures», *Journal of Software: Evolution and Process*, vol. 37, Art. no. e2759, 2025. <https://doi.org/10.1002/smr.2759>
- [6] N. Carriedo, O. A. Rodríguez-Villagra, S. Moguilner, J. P. Morales-Sepulveda, D. Huepe-Artigas, V. Soto, D. Franco-O'Byrne, A. Ibáñez, T. A. Bekinschtein, and D. Huepe, «Cognitive, emotional, and social factors promoting psychosocial adaptation: a study of latent profiles in people living in socially vulnerable contexts», *Frontiers in Psychology*, vol. 15, Art. no. 1321242, 2024. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1321242>
- [7] A. Alami, M. Zahedi, and O. Krancher, «The role of psychological safety in promoting software quality in agile teams», *Empirical Software Engineering*, vol. 29, Art. no. 119, 2024. <https://doi.org/10.1007/s10664-024-10512-1>
- [8] S. Thorgren, E. Caiman, «The Role of Psychological Safety in Implementing Agile Methods across Cultures», *Research-Technology Management*, vol. 62, no. 2, pp. 31–39, 2019. <https://doi.org/10.1080/08956308.2019.1563436>
- [9] М. К. Весоловська, В. Я. Карковська, «Emotional intelligence in change management: the key to organizational resilience and flexibility», *Academic Visions*, no. 36, 2024. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14186260>
- [10] Л. Головка, В. Худинець, Т. Головка, «Проектна діяльність у територіальних громадах (на прикладі Колочавської територіальної громади Закарпатської області)», *Демографія та соціальна економіка*, № 1(59), с. 35–54, 2025. <https://doi.org/10.15407/dse2025.01.035>
- [11] S. G. Hofmann, G. J. Asmundson, & A. T. Beck, «The science of cognitive therapy», *Behavior Therapy*, vol. 44, no. 2, pp. 199–212, 2013. <https://doi.org/10.1016/j.beth.2009.01.007>

- [12] L. Prieto, & M. F. Talukder, «Resilient Agility: A Necessary Condition for Employee and Organizational Sustainability», *Sustainability*, vol. 15, Art. no. 1552, 2023. <https://doi.org/10.3390/su15021552>

Матеріал надійшов до редакції 19.10.2025 р.

COGNITIVE-AFFECTIVE COMPONENT OF THE MODEL OF PSYCHOLOGICAL READINESS OF SOCIAL SPHERE PROFESSIONALS FOR PARTNERSHIP

Liubomyra Tiahur,

Doctor of Philosophy (PhD) in the field of
«Social and Behavioral Sciences» (Psychology),
Associate Professor at the Department of
Psychology and Personal Development
Educational and Scientific Institute of Management and Psychology
SIHE «University of Educational Management».
Kyiv, Ukraine.

 <https://orcid.org/0000-0001-5106-2920>
lyubomira107@gmail.com

Abstract. The article provides a theoretical justification of the cognitive-affective component as a key structural element of the psychological readiness model for social sector professionals to engage in partnership at the community level. The relevance of the study stems from increasing social challenges that require professionals to demonstrate high adaptability, emotional competence, cognitive flexibility, and the ability to engage in effective interpersonal interaction within the context of cross-sectoral cooperation. It is emphasized that the cognitive-affective domain enables the balance between emotional stability and the ability to make constructive decisions in stressful situations, which is essential for maintaining trust, mutual respect, and effective team dynamics. The article analyzes contemporary scientific approaches to understanding the cognitive and affective components within the structure of professional readiness and identifies the key characteristics that influence partnership interaction: emotional self-regulation, empathy, reflexivity, stress resilience, and emotional openness. The theoretical foundation of the study includes concepts from cognitive psychology, emotional intelligence theory, psychological safety models, and adaptive management approaches. The proposed conceptualization of the cognitive-affective component of psychological readiness provides a deeper understanding of the internal

mechanisms that ensure effective collaboration among social professionals. The model highlights the importance of developing emotional competence not as an isolated trait, but as a dynamic process closely linked to cognitive reflection. It is argued that the integration of these components not only enhances personal effectiveness but also improves the quality of inter-institutional cooperation. The article outlines promising directions for further empirical research and the practical implementation of the model in professional development programs for social sector personnel.

Keywords: psychological readiness; emotional competence; cognitive flexibility; social partnership; Agile; team interaction; psychological safety; empathy; social sector; cross-sectoral cooperation.

ПЕРЕКЛАД, ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ / TRANSLATED AND TRANSLITERATED

- [1] M. Westhoff, S. Heshmati, B. Siepe, et al., «Psychological flexibility and cognitive-affective processes in young adults' daily lives», *Scientific Reports*, vol. 14, Art. no. 8182, 2024. <https://doi.org/10.1038/s41598-024-58598-3> (in English).
- [2] H. Huang, H. Kou, «Learning agility, self-efficacy, and resilience as pathways to mental health in higher education: insights from a mixed-methods study», *Frontiers in Psychology*, vol. 16, Art. no. 1528066, 2025. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2025.1528066> (in English).
- [3] T.-Y. Naqach, F. Chaouki, «Exploring the power of psychological empowerment in boosting workforce agility in SMEs», *International Journal of Accounting, Finance, Auditing, Management and Economics*, vol. 4, no. 5-2, pp. 1–21, 2023. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8388142> (in English).
- [4] D. Te'eni, «A Cognitive-Affective Model Of Organizational Communication For Designing IT», *MIS Quarterly*, vol. 25, no. 2, pp. 251–312, 2001. <https://doi.org/10.2307/3250931> (in English).
- [5] M. Ahmad, «Strengthening Large-Scale Agile Teams: The Interplay of High-Quality Relationships, Psychological Safety, and Learning From Failures», *Journal of Software: Evolution and Process*, vol. 37, Art. no. e2759, 2025. <https://doi.org/10.1002/smr.2759> (in English).
- [6] N. Carriedo, O. A. Rodríguez-Villagra, S. Moguilner, J. P. Morales-Sepulveda, D. Huepe-Artigas, V. Soto, D. Franco-O'Byrne, A. Ibáñez, T. A. Bekinschtein, and D. Huepe, «Cognitive, emotional, and social factors promoting psychosocial adaptation: a study of latent profiles in people living in socially vulnerable contexts», *Frontiers in Psychology*, vol. 15, Art. no. 1321242, 2024. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1321242> (in English).

- [7] A. Alami, M. Zahedi, and O. Krancher, «The role of psychological safety in promoting software quality in agile teams», *Empirical Software Engineering*, vol. 29, Art. no. 119, 2024. <https://doi.org/10.1007/s10664-024-10512-1> (in English).
- [8] S. Thorgren, E. Caiman, «The Role of Psychological Safety in Implementing Agile Methods across Cultures», *Research-Technology Management*, vol. 62, no. 2, pp. 31–39, 2019. <https://doi.org/10.1080/08956308.2019.1563436> (in English).
- [9] M. K. Vesolovska, V. Ya. Karkovska, «Emotional intelligence in change management: the key to organizational resilience and flexibility», *Academic Visions*, no. 36, 2024. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14186260> (in English).
- [10] L. Holovko, V. Khudynets, T. Holovko, «Proiektna diialnist u terytorialnykh hromadakh (na prykladi Kolochavskoi terytorialnoi hromady Zakarpatskoi oblasti)», *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika*, № 1(59), s. 35–54, 2025. <https://doi.org/10.15407/dse2025.01.035> (in Ukrainian).
- [11] S. G. Hofmann, G. J. Asmundson, & A. T. Beck, «The science of cognitive therapy», *Behavior Therapy*, vol. 44, no. 2, pp. 199–212, 2013. <https://doi.org/10.1016/j.beth.2009.01.007> (in English).
- [12] L. Prieto, & M. F. Talukder, «Resilient Agility: A Necessary Condition for Employee and Organizational Sustainability», *Sustainability*, vol. 15, Art. no. 1552, 2023. <https://doi.org/10.3390/su15021552> (in English).

Retrieved October 19, 2025
Reviewed October 31, 2025
Published November 26, 2025

отримано
рецензовано
опубліковано

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

© Liubomyra Tiahur, 2025